

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 341/2021-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Strapáč, PhD., s. r. o., 17. novembra 3215, Čadca, IČO 50 473 522, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. PhDr. Peter Strapáč, PhD., proti postupu Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 47/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 47/2016 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Galanta **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cb 47/2016 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** primerané finančné zadost'učinenie v sume **500 eur**, ktoré **j e** jej Okresný súd Galanta **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Galanta **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **680,74 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyni sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka požaduje uloženie príkazu okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, ako aj priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 2 000 eur, ako aj náhradu trov konania v sume 450,29 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti, príloh k nej priložených a vyžiadaného spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vyplýva, že sťažovateľka sa ako žalobkyňa v napadnutom konaní vedenom okresným súdom žalobou doručenou 12. septembra 2016 domáha proti žalovanej zaplatenia sumy 2 288,81 eur s príslušenstvom z titulu neuhradenej faktúry za dodanie služby.

3. Sťažovateľka bola okresným súdom 21. septembra 2016 vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý bol zaplatený 27. septembra 2016.

4. Okresný súd uznesením č. k. 10 Cb 47/2016-16 z 3. októbra 2016 (ďalej len „uznesenie z 3. októbra 2016“) konanie vo veci žaloby zastavil a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Proti citovanému rozhodnutiu okresného súdu podala sťažovateľka 17. októbra 2016 odvolanie. Okresný súd následne sťažovateľku 3. novembra 2016 vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie v sume 5 eur, ktorý bol zaplatený 14. novembra 2016. Spis bol 6. decembra 2016 predložený na rozhodnutie o odvolaní Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“).

5. Krajský súd vrátil spis 25. apríla 2017 okresnému súdu ako predčasne predložený z dôvodu, že uznesenie okresného súdu z 3. októbra 2016 a ani odvolanie sťažovateľky proti citovanému rozhodnutiu neboli doručované žalovanej.

6. Okresný súd následne 26. apríla 2017 uznesenie z 3. októbra 2016 a odvolanie proti citovanému rozhodnutiu doručoval žalovanej. Zásielka adresovaná žalovanej sa okresnému súdu 2. júna 2017 vrátila ako neprevzatá v odbernej lehote.

7. Okresný súd spis opätovne predložil krajskému súdu 20. júna 2017, ktorý vo veci zastavenia konania uznesením č. k. 31 Cob 68/2017-42 z 28. júna 2018 (ďalej len „uznesenie z 28. júna 2018“) uznesenie okresného súdu z 3. októbra 2016 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Spis bol okresnému súdu vrátený 11. júla 2018. Dňa 23. júla 2018 bolo uznesenie krajského súdu z 28. júna 2018 doručované stranám sporu.

8. Okresný súd vydal 21. augusta 2018 platobný rozkaz č. k. 10 Cb 47/2016-48 (ďalej len „platobný rozkaz“), ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť sumu 2 288,81 eur s príslušenstvom do 15 dní odo dňa doručenia platobného rozkazu alebo podať v rovnakej lehote odpor. Zásielka adresovaná žalovanej bola okresnému súdu 20. septembra 2018 vrátená ako neprevzatá v odbernej lehote.

9. Okresný súd následne 24. septembra 2018 požiadal Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Martin o zabezpečenie doručenia zásielky žalovanej. Vo veci doručovania zásielky bola okresnému súdu zaslaná 15. októbra 2018 odpoveď o tom, že osoba označená ako žalovaná nie je v systéme registra obyvateľov evidovaná.

10. Dňa 26. októbra 2018 bola zásielka žalovanej doručovaná na novú adresu v [REDAKOVANÉ]. Obec [REDAKOVANÉ] okresný súd 5. decembra 2018 informovala o tom, že oznámenie o zásielke adresovanej žalovanej bolo vyvesené na úradnej tabuli v obci, pričom zásielku sa žalovanej nepodarilo odovzdať do vlastných rúk aj napriek tomu, že má v obci trvalý pobyt.

11. Uznesením okresného súdu č. k. 10 Cb 47/2016-64 z 20. decembra 2018 bol zrušený v plnom rozsahu platobný rozkaz vydaný okresným súdom.
12. Okresný súd následne 20. decembra 2018 žalovanú vyzval na vyjadrenie sa k žalobe a označenie dôkazov. Súčasne bol nariadený termín pojednávania na 6. máj 2019.
13. V zmysle § 116 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) bolo 16. januára 2019 zverejnené oznámenie o podaní žaloby na úradnej tabuli okresného súdu.
14. Žalovaná sa k žalobe vyjadrila podaním doručeným 8. februára 2019, ktoré bolo následne 12. februára 2019 doručované sťažovateľke. Sťažovateľka doručila stanovisko k podaniu žalovanej 15. februára 2019, ktoré bolo následne 19. februára 2019 doručované žalovanej na vedomie.
15. Dňa 6. mája 2019 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 11. júl 2019 na doplnenie dokazovania. Dňa 23. mája 2019 sťažovateľka predložila dôkaz.
16. Dňa 11. júla 2019 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na doplnenie dokazovania a predloženie fotodokumentácie a odovzdávacieho protokolu na 11. november 2019.
17. Sťažovateľka sa k veci vyjadrila 2. augusta 2019. Vyjadrenie bolo následne 6. augusta 2019 doručované žalovanej na vedomie.
18. Dňa 12. augusta 2019 sa k veci vyjadrila žalovaná, pričom jej podanie bolo následne 19. augusta 2019 zaslané sťažovateľke na vedomie.
19. Dňa 11. novembra 2019 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom právny zástupca sťažovateľky požiadal o vykonanie obhliadky na mieste samom. Pojednávanie bolo odročené na doplnenie dokazovania obhliadkou miesta na 14. január 2020.
20. Dňa 14. januára 2020 sa uskutočnila miestna obhliadka. Okresný súd zároveň na 21. máj 2020 nariadil pojednávanie.
21. Stanovisko žalovanej z 5. mája 2020 bolo následne 6. mája 2020 doručované na vedomie sťažovateľke. Sťažovateľka predložila 12. mája 2020 vyjadrenie, ktoré bolo následne 13. mája 2020 doručované žalovanej na vedomie.
22. Okresný súd vyzval 20. mája 2020 právneho zástupcu žalovanej, aby zabezpečil účasť žalovanej, ktorú žiadal vypočuť, na pojednávaní. Právny zástupca žalovanej okresný súd obratom informoval, že žalovaná sa nachádza v Maďarsku, čo jej bráni v účasti na pojednávaní. Na podklade uvedenej skutočnosti bolo pojednávanie zrušené a preročené na 24. september 2020.
23. Dňa 3. augusta 2020 právny zástupca žalovanej požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu, že žalovaná, ktorej účasť je na pojednávaní nutná, sa nebude môcť nariadeného pojednávania zúčastniť z dôvodu jej materstva.
24. Právny zástupca žalovanej bol okresným súdom 21. septembra 2020 požiadaný o oznámenie toho, kedy sa žalovaná bude môcť na pojednávanie dostaviť. Na žiadosť reagoval právny zástupca žalovanej podaním z 23. septembra 2020, v ktorom oznámil, že vzhľadom na aktuálnu situáciu súvisiacu s pandémiou COVID-19 a starostlivosť žalovanej o maloleté dieťa sa žalovaná bude môcť najskôr zúčastniť pojednávania až v apríli 2021.

25. Pojednávanie nariadené na 24. september 2020 bolo bez meritórneho prejednanía veci preročené na 8. apríl 2021.

26. Okresný súd 25. marca 2021 termín pojednávania zrušil z dôvodu opatrení súvisiacich s pandémiou COVID-19. Dňa 29. marca 2021 boli strany sporu vyzvané na oznámenie, či súhlasia s pojednávaním v ich neprítomnosti. Žalovaná vyjadrila podaním z 29. marca 2021 nesúhlas s pojednávaním v jej neprítomnosti. Sťažovateľka podaním z 30. marca 2021 s pojednávaním v jej neprítomnosti súhlasila. Vzhľadom na oznámenie žalovanej bolo 1. apríla 2021 pojednávanie nariadené na 8. apríl 2021 zrušené.

27. Dňa 16. apríla 2021 bol nariadený nový termín pojednávania na 24. máj 2021.

28. Právny zástupca žalovanej podaním z 12. mája 2021 okresnému súdu oznámil, že sa z dôvodu pobytu žalovanej v Maďarsku nebude zúčastňovať pojednávania, ale súhlasí s jeho uskutočnením v jej neprítomnosti.

29. Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 24. mája 2021, bol vyhlásený rozsudok, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 2 288,81 eur s príslušenstvom a paušálnu sumu 40 eur za uplatnenie pohľadávky, proti ktorému žalovaná podala odvolanie.

30. V čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti okresný súd vykonáva procesné úkony týkajúce sa doručovania odvolania žalovanej sťažovateľke na vyjadrenie.

II.

Argumentácia sťažovateľky

31. Podstatou argumentácie sťažovateľky je tvrdenie o tom, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu jej základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy. Sťažovateľka namieta, že aj keď nejde o zložitý spor, tento nie je ani po viac ako štyroch rokoch právoplatne skončený. Dochádza pritom len k nariadovaniu a následnému odročovaniu termínov pojednávania, a tým aj k porušovaniu koncentrácie konania.

32. Sťažovateľka porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov odôvodňuje predovšetkým nečinnosťou okresného súdu. Pritom argumentuje, že sama svojím správaním k predĺženiu napadnutého konania neprispela.

33. Priznanie primeraného finančného zadostučinenia sťažovateľka odôvodňuje dĺžkou napadnutého konania. Ďalej zdôrazňuje, že právna neistota, v ktorej sa dlhodobo nachádza, jej spôsobila materiálnu ujmu v sume, ktorú požadovala od žalovanej z dôvodu neplnenia platobnej povinnosti vyplývajúcej zo zmluvy o dielo, „o nedôvere v súdnictvo ani nehovoriac“. Sťažovateľke je tak postupom okresného súdu spôsobovaná materiálna škoda, keďže chýbajúcu peňažnú sumu musela vykryť z iných zdrojov.

34. Navyše, ako dôvod priznania primeraného finančného zadostučinenia sťažovateľka uvádza aj zdĺhavosť napadnutého konania, počas ktorého nedošlo k odstráneniu právnej neistoty. Nekonanie zo strany okresného súdu vzbudzuje u sťažovateľky podľa jej názoru pocit bezmocnosti a nedôvery v súdny systém, čo pre sťažovateľku predstavuje ujmu. V dôsledku zdĺhavého postupu okresného súdu sa sťažovateľka ocitla v dlhodobej právnej neistote, pričom reálne nemôže dosiahnuť svoj právny nárok.

35. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 341/2021-16 z 22. júna 2021 bola ústavná sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu v súlade s § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

36. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd podaním č. k. IV. ÚS 341/2021-21 z 24. júna 2021 na vyjadrenie sa k ústavnej sťažnosti. Predseda okresného súdu reagoval podaním č. k. Spr/294/2021 z 21. júla 2021, pričom v podstatnom po uvedení stručného prehľadu v predmetnej veci vykonaných úkonov zdôraznil, že na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 6. mája 2019 boli vypočutí konateľ sťažovateľky, ako aj jej právny zástupca, pričom títo vzniesli požiadavku na odročenie pojednávania z dôvodu doplnenia dokazovania, v dôsledku čoho bolo pojednávanie následne odročené na 11. júl 2019. Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 11. júla 2019, sťažovateľka opätovne požiadala o odročenie pojednávania formou doloženia cenovej ponuky, fotodokumentácie a odovzdávacieho protokolu. Na nasledujúcom pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 11. novembra 2019, bolo zo strany sťažovateľky navrhnuté, aby bola zo strany okresného súdu vykonaná miestna obhliadka, ktorá bola zrealizovaná 14. januára 2020.

37. Predseda okresného súdu zároveň uviedol, že pojednávanie nariadené na 21. máj 2020, na ktorom mala byť vypočutá žalovaná na jej žiadosť, sa neuskutočnilo z dôvodu pobytu žalovanej mimo územia Slovenskej republiky, pričom jej účasť na pojednávaní nebolo možné zabezpečiť. Pojednávanie nariadené na 24. september 2020, na ktorom sa nemohla zúčastniť žalovaná z dôvodu plnenia si úlohy starostlivosti o maloleté dieťa, ktoré sa jej medzičasom narodilo, bolo opätovne odročené. Žalovaná zároveň požiadala z dôvodu zabezpečovania starostlivosti o maloleté dieťa o nariadenie termínu v mesiaci apríl 2021. Požiadavke žalovanej, ktorú predseda okresného súdu považuje za objektívnu, bolo vyhovené, pričom pojednávanie bolo v dôsledku toho preročené na 8. apríl 2021. S prihliadnutím na aktuálne pandemické opatrenia, berúc do úvahy skutočnosť, že prejednávacia vec nespadá do výnimiek, bolo pojednávanie nariadené na 8. apríl 2021 zrušené bez meritórneho prejednávania veci, pričom okresný súd zároveň strany sporu vyzval, aby oznámili, či súhlasia s tým, že súd prejedná vec bez ich osobnej prítomnosti. Vzhľadom na nesúhlas žalovanej bolo pojednávanie odročené na 24. máj 2021, na ktorom okresný súd vyhlásil rozsudok.

38. Z už uvedených skutočností podľa predsedu okresného súdu vyplýva, že minimálne pojednávania nariadené na 6. máj 2019, 11. júl 2019 a 11. november 2019 boli odročené na návrh samotnej sťažovateľky z dôvodu doplnenia dokazovania.

39. K dlhším časovým odstupom medzi nariadenými pojednávaniami predseda okresného súdu zdôrazňuje, že tieto boli spôsobené jednak odchodom troch sudcov zaradených na občiansko-právne oddelenie, ktorých nápad musel byť prerozdelený medzi zvyšných sudcov, a rovnako aj nevyhnutnými protiepidemiologickými opatreniami realizovanými v rokoch 2020 a 2021. Okrem toho predseda okresného súdu rovnako konštatuje, že k zrušeniu pojednávania v rokoch 2021

došlo z dôvodu pobytu žalovanej na území Slovenskej republiky, pričom uvedená skutočnosť, zohľadňujúc okolnosti, že žalovaná bola čerstvou matkou, ako aj existujúce protiepidemiologické opatrenia, je objektívna, teda odôvodňujúca postup okresného súdu s prihliadnutím na práva žalovanej.

40. Na podklade uvedených skutočností predseda okresného súdu v závere svojho vyjadrenia prezentuje názor o tom, že podaná ústavná sťažnosť nie je dôvodná.

III.2. Replika sťažovateľky:

41. Sťažovateľke bolo následne výzvou č. k. IV. ÚS 341/2021-24 z 29. júla 2021 doručované vyjadrenie okresného súdu z 21. júla 2021 na prípadné zaujatie stanoviska, na ktoré sťažovateľka reagovala podaním doručeným ústavnému súdu 4. augusta 2021. V podstatnom uviedla ku skutočnostiam obsiahnutým v bodoch 36 a 38 tohto nálezu, že tieto nekorešpondujú so zápisnicami z pojednávania. V konkrétnostiach poukazuje na zápisnicu z pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 6. mája 2019, z ktorej vyplýva, že okresný súd oznámil v zmysle § 182 ods. 2 CSP sporné a nesporné skutočnosti a uviedol, čo bude predmetom ďalšieho dokazovania v konaní. V tomto smere okresný súd uviedol, že žalobca musí preukázať, že dielo bolo vykonané a odovzdané, ako aj to, akým spôsobom sa strany sporu pri uzatváraní zmluvy o dielo dohodli na cene diela. V zmysle uvedeného preto sťažovateľka už na pojednávaní uviedla, že bude produkovať ďalšie dôkazy, a to predloženie CD nosiča. Je teda podľa sťažovateľky nesporné, že tento dôkazný návrh vyplýval z predbežného právneho posúdenia okresného súdu, ktorý mal v úmysle pojednávanie odročiť z dôvodu potreby vykonania dokazovania.

42. Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 11. júla 2019, okresný súd opätovne považoval za potrebné doplniť dokazovanie týkajúce sa vykonania diela, keďže dôkazy predložené sťažovateľkou boli rozporované *de facto* procesnou obranou žalovanej, ktorá tvrdila, že dielo nebolo riadne a včas odovzdané. Sťažovateľka návrh na vykonanie obhliadky predložila z dôvodu, že okresný súd nepovažoval za preukázané, že by dielo bolo naozaj vykonané.

43. Sťažovateľka prezentuje názor, že jej procesná aktivita s prihliadnutím na kontradiktórnosť súdneho konania, keď okresný súd nekoncentroval pojednávanie, nemôže byť vnímaná ako prieťah v súdnom konaní.

44. Sťažovateľka sa nestotožňuje s názorom predsedu okresného súdu, že za odročením pojednávania je jej procesná aktivita. Uvádza na druhú stranu, že nariadených pojednávani sa zúčastňovala a písomne reflektovala na všetky podania okresného súdu a aktívne predkladala dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

45. K tvrdeniam predsedu okresného súdu uvedeným v bode 39 a týkajúcim sa nedostatočného personálneho zabezpečenia okresného súdu sťažovateľka akcentuje, že uvedená skutočnosť nemôže ísť na vrub plynulosti a efektívnosti súdneho konania, a tým ani na vrub strane v spore.

46. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľka uzatvára, že ňou podaná ústavná sťažnosť je dôvodná a zároveň požaduje priznanie náhrady trov konania aj za vyjadrenie z 2. augusta 2021 v sume 230,45 eur.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

47. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podaní okresného súdu a sťažovateľky, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce zo spisu okresného súdu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

48. Podstatou argumentácie sťažovateľky je námietka porušenia označeného základného práva zaručeného ústavou postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktorého predmetom je rozhodovanie vo veci zaplata sumy 2 288,81 eur s príslušenstvom z titulu neuhradenej faktúry za dodanie služby.

49. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

50. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 CSP. V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

51. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

52. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že rozhodovanie vo veci zaplata sumy z titulu neuhradenej faktúry za dodanú službu tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Rozhodovanie v predmetných veciach sa síce môže s prihliadnutím na konkrétne okolnosti vyznačovať zvýšenou skutkovou a právnou náročnosťou, v posudzovanej veci však, vychádzajúc predovšetkým z obsahu vyžiadaného spisu

súdu prvej inštancie, podľa názoru ústavného súdu o takýto prípad nejde. Napokon skutkovou či právnou zložitou prejednávanej veci neargumentuje ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti. Vzhľadom na všetky uvádzané skutočnosti ústavný súd nepovažoval zložitú vec za skutočnosť, ktorá by podstatnejšou mierou prispela k celkovej dĺžke napadnutého konania.

53. Pri skúmaní kritéria správania sťažovateľky ako subjektu napadnutého konania v procesnom postavení žalobkyne ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala záver, že k predĺženiu napadnutého konania významnejším spôsobom prispela sťažovateľka svojím správaním. Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené okresným súdom vyplýva, že sťažovateľka sa buď sama, alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu zúčastňovala nariadených pojednávaní a riadnym spôsobom reagovala na výzvy okresného súdu. K tvrdeniam predsedu okresného súdu o tom, že sťažovateľka zapríčinila predĺženie napadnutého konania svojou procesnou aktivitou z dôvodu podávania návrhov na doplnenie dokazovania (k tomu pozri bod 38 tohto nálezu) ústavný súd uvádza nasledujúce skutočnosti.

54. Navrhovanie dôkazov stranami sporu je časovo ohraničené sudcovskou a zákonnou koncentráciou konania. Tieto predstavujú vyjadrenie základného princípu civilného sporu uvedeného v čl. 10 CSP (zásady arbitrárneho poriadku), podľa ktorého súd určuje priebeh a tempo konania s prihliadnutím na hospodárnosť konania tak, aby bol naplnený účel zákona.

55. Sudcovská koncentrácia konania pritom znamená možnosť súdu stanovovať záväzné procesné lehoty na procesné úkony sporových strán, pričom procesným následkom nedodržania koncentrovanej sudcovskej lehoty je procesná preklúzia práva sporovej strany uplatniť v konaní skutkové tvrdenie či dôkazný návrh (porovnaj ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 55.).

56. S inštitútom sudcovskej koncentrácie konania je následne spojená povinnosť strán sporu uplatniť prostriedky procesnej obrany a útoku (medzi ktoré sa radia aj návrhy na vykonanie dôkazov v zmysle § 149 CSP) včas. Prostriedky procesného útoku a obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, keby konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania (porovnaj § 153 ods. 1 CSP). Na prostriedky, ktoré neboli uplatnené včas, nemusí súd prihliadnuť, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov (porovnaj § 153 ods. 2 CSP).

57. Na podklade už uvedeného sa ústavný súd stotožňuje s názormi prezentovanými sťažovateľkou v bodoch 41 až 43 tohto nálezu. Procesnú aktivitu sťažovateľky pri podávaní návrhov na doplnenie dokazovania nemožno pri absencii využitia procesnej kompetencie vo veci konajúceho súdu spočívajúcej v sudcovskej koncentrácii konania vnímať ako okolnosť, ktorá prispela k predĺženiu napadnutého konania, za ktorú by mala niesť zodpovednosť strana v spore, t. j. v konkrétnych okolnostiach veci samotná sťažovateľka. Práve účelom inštitútu sudcovskej koncentrácie, s ktorým je následne spojená povinnosť strán v spore uplatniť prostriedky procesnej obrany a útoku, je zaistenie rýchlosti a hospodárnosti napadnutého konania. Nevyužitím inštitútu sudcovskej koncentrácie súd dokonca môže za stanovených podmienok rezignovať na svoju úlohu aktívne určovať priebeh a tempo konania s prihliadnutím na hospodárnosť konania. Zo všetkých uvedených

dôvodov sú preto argumenty predsedu okresného súdu obsiahnuté v bodoch 36 a 38 tohto nálezu pre posúdenie (ne)dôvodnosti ústavnej sťažnosti irelevantné.

58. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietťahom, bol postup okresného súdu. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné prietťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Za neefektívnu činnosť, ktorá môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd považuje aj nesprávnu, resp. nesústredenú činnosť všeobecného súdu (m. m. II. ÚS 33/99).

59. Po preskúmaní spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie hodnotí ústavný súd postup okresného súdu ako neefektívny, teda nevedúci efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky ako žalobkyne. V konkrétnostiach ústavný súd uvedený záver odôvodňuje procesnými nedostatkami v postupe okresného súdu, ktorých existenciu potvrdil krajský súd jedným vrátením spisu 25. apríla 2017 ako predčasne predloženého pre absenciu doručovania relevantných listín žalovanej (bod 5 tohto nálezu), ako aj zrušením uznesenia okresného súdu z 3. októbra 2016 (bod 7 tohto nálezu) pre nesprávnosť záveru okresného súdu o nedostatku právnej subjektivity žalovanej, a tým aj pre nesprávnosť záveru o splnení podmienky pre zastavenie konania (bod 9 uznesenia krajského súdu z 28. júna 2018). Neefektívny postup okresného súdu v tomto smere zapríčiniť, že k vecnému posúdeniu žalobou uplatnených nárokov došlo prvýkrát až po uplynutí takmer 2 rokov po podaní žaloby, keď okresný súd vo veci vydal 21. augusta 2018 platobný rozkaz. V tomto smere však ústavný súd zohľadnil skutočnosť, že v posudzovanom období bol spis vzťahujúci sa na napadnuté konanie od júna 2017 do júla 2018, t. j. jeden rok, na krajskom súde na rozhodnutie o opravnom prostriedku.

60. V ďalšom ústavný súd poukazuje aj na neefektívny postup okresného súdu súvisiaci s odročovaním pojednávania z dôvodov na strane žalovanej.

61. Z § 183 ods. 1 CSP vyplýva možnosť pojednávania odročiť len z dôležitých dôvodov, pričom na návrh strany môže byť pojednávania odročené len vtedy, ak sa strana alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôžu dostaviť na pojednávania a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávania nechali zastúpiť.

62. Žiadosť o odročenie pojednávania je podložená dôležitým dôvodom vtedy, ak právny zástupca účastníka tvrdí také skutočnosti, ktoré sú vzhľadom na svoju povahu spôsobilé jeho neúčast' na pojednávanií súdu ospravedlniť. Dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná takáto žiadosť, skúma súd z hľadiska preukázania v žiadosti tvrdenej skutočnosti. Pokiaľ táto skutočnosť nie je v čase rozhodovania súdu o žiadosti o odročenie hodnoverne preukázaná, zostáva žiadosť účastníka konania a v nej uvádzaný dôležitý dôvod iba v rovine nepodložených tvrdení (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 1/2016 zo 7. apríla 2016).

63. K odročenií pojednávanií nariadených na 21. máj 2020 a 24. september 2020 došlo pritom zo strany okresného súdu bez náležitého preskúmania, či skutočnosti uvádzané žalovanou, resp. jej právnym zástupcom sú hodnoverne preukázané (body 22 a 23 tohto nálezu). Okrem toho skutočnosti zistené na podklade spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie svedčia

o účelovosti správania žalovanej, keďže skutočnosť pobytu žalovanej v Maďarsku ako dôvodu na odročenie pojednávania bola zo strany právneho zástupcu žalovanej komunikovaná okresnému súdu až v reakcii na dopyt samotného okresného súdu týkajúci sa zabezpečenia prítomnosti žalovanej na nariadenom pojednávaní, na ktorej vypočutí trval samotný právny zástupca žalovanej.

64. Okrem už uvedeného nezanedbateľnou skutočnosťou pre posúdenie žiadosti o odročenie pojednávania je aj posúdenie samotnej dôležitosti dôvodu na odročenie pojednávania, ktoré súd vykonáva vždy s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu (obdobne uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Obdo 19/2014 z 29. júla 2015).

65. S prihliadnutím na skutočnosti vyplývajúce zo spisu podľa názoru ústavného súdu okresný súd dôležitosť dôvodov, ktorými boli odôvodňované žiadosti o odročenie relevantných pojednávania, neskúmal s ohľadom na konkrétne okolnosti veci, z ktorých by bolo nepochybne preukázané, že žalovanej bolo objektívne znemožnené pojednávania sa zúčastniť, a teda že v konkrétnych okolnostiach veci existoval dôležitý dôvod na odročenie pojednávania. Postup okresného súdu v súvislosti s odročením pojednávania preto nemožno hodnotiť ako efektívny či smerujúci k odstráneniu právnej neistoty strán napadnutého konania.

66. K zrušeniu pojednávania nariadeného na 8. apríl 2021 došlo aj na podklade opatrení súvisiacich s pandémiou COVID-19 v záujme zamedziť šíreniu vírusu, a preto postup okresného súdu v uvedenom období nemožno považovať za taký, ktorým by z uvedeného dôvodu došlo k vzniku zbytočných prietáhov (k tomu pozri aj nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 273/2020 z 25. augusta 2020). Zrušenie pojednávania z dôvodu opatrení v súvislosti s mimoriadnou situáciou (pandémia COVID-19, pozn.) preto ústavný súd hodnotí ako objektívnu prekážku, za ktorú príslušný všeobecný súd nenesie zodpovednosť (m. m. II. ÚS 245/2020).

67. Napokon pokiaľ ide o obranu okresného súdu, ktorá sa týka personálnej poddimenzovanosti okresného súdu (k tomu pozri bod 39 tohto nálezu), túto ústavný súd nemôže akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezabavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06, II. ÚS 481/2017). Rovnako tak uviedol, že hoci nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, II. ÚS 481/2017).

68. Neefektívny postup okresného súdu v napadnutom konaní v konečnom dôsledku spôsobil, že k vydaniu meritórneho rozhodnutia vo veci žaloby došlo až po uplynutí takmer 5 rokov od podania žaloby.

69. Na základe skutočností uvedených v bodoch 52 až 68 tohto nálezu ústavný súd dospel k záveru, že neefektívnym postupom okresného súdu bolo v napadnutom konaní porušené základné právo

sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto rozhodol v súlade s čl. 127 ods. 2 prvou vetou ústavy a § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovvej časti tohto nálezu.

70. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie vedené okresným súdom nebolo do času rozhodnutia ústavného súdu vo veci ústavnej sťažnosti právoplatne skončené, pričom okresný súd vykonáva v súčasnosti procesné úkony súvisiace s doručovaním odvolania žalovanej na vyjadrenie sťažovateľke (bod 30 tohto nálezu), prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

71. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

72. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho zaplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

73. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

74. Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 000 eur z dôvodov uvedených v časti II tohto nálezu (body 33 a 34 tohto nálezu).

75. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESJP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

76. V tomto kontexte ústavný súd zobral do úvahy aj predmet sporu (nároky z titulu nezaplatenej faktúry za dodanie služby), ktorý aj keď je pre samotnú sťažovateľku nepochybne dôležitý, nepatrí do kategórie tzv. citlivých konaní, ktoré by si vyžadovali zo strany vo veci konajúceho súdu osobitný prístup (ako to je napríklad v prípade pracovnoprávných sporov alebo v konaniach vo veci starostlivosti o maloletých).

77. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä povahu neefektívnej činnosti okresného súdu, povahu a rozsah práv sťažovateľky, ktoré boli porušené, predmet konania, ako aj jeho význam pre sťažovateľku, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia v sume 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

78. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnej sťažnosti v časti požadovanej sumy primeraného finančného zadosťučinenia prevyšujúcej sumu 500 eur nevyhovet tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto nálezu.

V.
Trovy konania

79. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 680,74 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

80. Sťažovateľke patrí náhrada trov konania za tri úkony právnej služby v súlade s § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, podanie ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a podanie vyjadrenia z 2. augusta 2021. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2020 v sume 177 eur a za jeden úkon právnej služby za rok 2021 v sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2020 v sume 10,62 eur a za rok 2021 v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania (za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 a jeden úkon vykonaný v roku 2021) po jej navýšení o daň z pridanej hodnoty (právna zástupkyňa sťažovateľky je platiteľkou dane z pridanej hodnoty) predstavuje sumu 680,74 eur.

81. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2021

Libor Duľa
predseda senátu